

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Mythologiae libri decem, Venise, Segno della Fontana, 1567](#)[Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre IX](#)[Item Mythologia, Venise, 1567 - IX, 18 : De Sphinge](#)

Mythologia, Venise, 1567 - IX, 18 : De Sphinge

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Venise, 1567 - X \[135\] : De Sphinge](#)

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre IX

[Mythologia, Francfort, 1581 - IX, 18 : De Sphinge](#)

est une version augmentée de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre IX

[Mythologie, Lyon, 1612 - IX, 18 : De Sphinx](#)

est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre IX

[Mythologie, Paris, 1627 - IX, 19 : De Sphinx](#)

est une transformation de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice [Équipe Mythologia](#)

Mentions légales

- Fiche : [Projet Mythologia](#) (CRIMEL, URCA ; IUF) ; [projet EMAN](#), Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : [Münchener DigitalisierungsZentrum](#) (MDZ).

Présentation du document

Publication [Venise, Comin da Trino, 1567](#)

Exemplaire [Munich \(Allemagne\), Münchener DigitalisierungsZentrum \(MDZ\)](#) ,
Res/4 Ant. 50

Formatin-4

langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Pagination [286v°-287v°](#)

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques et historiques [Sphinx](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 30/04/2018 Dernière

modification le 28/04/2023

indicabant. ego contra per hanc fabulam aliquid gloriosius & humano generi utilius significari crediderim, filios scilicet tandem pios & obediētes parentibus esse oportere, quādiu ab humanitate & Deorum immortalium religione ac reuerentia illorum mandata non dissentiant. Quod si quid ab iis contra religionem, aut summi Dei voluntatem legesq; præcipiatur, si contra iniustitiam, si contra humanitatem, omnino non sunt audiendi: quare si quis iniūga consulenti pareat aut imperanti, quod deuitare potest, Deorum immortalium animaduersionem ac vindictam omnino fugere non poterit. si quis denique neglecta Dei reuerentia, & viri boni officis aliquid impurum atque crudele commiserit, ille perpetuis suppliciis post hanc vitam apud inferos discrucietur. ac de Beludibus quidem satis, nunc de Sphinge dicamus.

10

De Sphinge.

Cap. XVIII.

Fuit autem Sphinx Echidnae Typhonisq; filia, ut scribit Lascus Hermionæus, quam Iuno irata in agrum Thebanum immisit. Hæc muliebris facie ac pectore fuisse proditur, pedes & caudam habuisse leonia, pennas autem volucris. At Clearchus caput & manus puellæ, corpus canis, vocem hominis, caudam draconis, leonis unguis, alas aui, illa habuisse scripsit. Hæc Sphinx singulis hominibus prætereuntibus in Phycæo colle residens obscura sanè ænigmata proponebat, quæ capiebat à Musis; atque quicumque illa solvere nequiuisset, is unguibus Sphingis laniabatur. Erat autem fato statutum tunc esse Sphingi moriendum, cum quis propositum ænigma soluisset: atq; cum multi ab ea laniarentur, pronuntiatum fuit per præconem, quia cupiebant Thebani illa molestia liberari, quod is esset Thebarum regnum capturnus, & uxorem Creontis Aemonis filii habiturus, quæ pulcherrima erat omnium mulierum eius ætatis, qui Sphingis ænigma soluisset. Scripsit vero Myrleanus Asclepiades, quod etiam testatur Iliacus facillime Sphingem la cerare homines victos consueuisse, quippe quæ priores corporis partes haberet leonia, ac unguis Gryphi; neq; quisquam poterat auferre, cum alas haberet aquilæ, citissimæq; ad illos conuolaret, quamuis postremas corporis partes haberet hominis. multa fuerunt ænigmata, & longe diuersa, quæ diuersis nationibus proponebat, sed hoc serè semper proponebatur Thebanis enucieandum, ut scripsit idem Asclepiades;

20

30

Ἔστι δὲ σφίγξ ἐχιδνῆς καὶ τυφώνος, ὅς τις φωνῆ,
καὶ τρίπυρ. ἀλλὰ καὶ δι' ἑβραίων, ἢ δι' ἰνδίων
Ἐρμῆα φωνῆται, καὶ τ' αἰετῶν, καὶ κατὰ σφίγγα.
Ἀλλ' ἵππος τὸν ἀδελφὸν ἰπποκρίτου παρὶ θύρας,
Ἐστὶ τὰς τρεῖς ἰπποκρίτου ἀδελφόντες ὡς ἂν αἰετῶν.

Hoc ænigma cum soluisset Oedipus, regnum & Iocastam matrem Aemonis filii Creontisq; uxorem duxit;

40

Est bipes & quadrupes in terris: solaq; vox huic:
Atq; tripes. mutat vocem solum, omnia campis,
Inter quæ serpunt, quæ æ cælo, & fluctibus errant.
At ubi contendit pedibus iam pluribus, illi
Deficiunt vires, & lentis robora neruis.

Significari hominis senescentis naturam per hæc pronuntiauit Oedipus, qui cum baculo indiget ut sustineatur, aut cum infans quatuor pedibus incedit, manibusque

manibusque vititur p pedibus, tunc maxime est inualidus. Cum hæc Sphinx
 audiuisset, sese de loco præcipiti ac prærupto deiecit, atq; Thebani omni pe-
 riculo fuerunt liberati. Hæc de Sphinge fabulosè dicta sunt. Quod ad ve-
 ritatem attinet, fertur Sphinx prædatrix fuisse, quæ iuxta Moaben locū, Phy-
 ceumque montem rapinas exercuerit, atque ex insidiis erumpens ad ho-
 minum prætereuntium perniciem conuolauerit. In eò autem monte in insi-
 diis confedit, donec Oedipus superata loci difficultate cum Corinthiorum
 exercitu illam superauerit, vt scripsit Strabo libro nono, & Phanodemus li-
 bro quinto rerum Atticarum. At idem Strabo memoriz prodidit mare illud
 prius, quod est apud Anthedonem, piraticis incursionibus Sphingem inse-
 stasse, deinde ad eas terrestres insidias & latrocinia se contulisse. Dicta est
 ænigmata indissolubilia propè viatoribus proponere, quia ob difficultatem
 locorum nemo illam vincere poterat ante Oedipodis exercitum, qui omnes
 illas occultas ambages & locorum difficultates superauit. Alii dicunt illam
 cum latrocinia exerceret ænigmata captiuis proponere solitam, quæ si quis
 soluisset, liber cum omnibus suis rebus dimittebatur. Ad huius autem cru-
 delitatem & celeritatem exprimendam, varia diuersorum animalium mem-
 bra attributa sunt; nam crudelitatem & rapinas significabant vngues leo-
 nis aut griphi, Alæ sociorum prædonum erat celeritas. atque cum vnum
 esset corpus variæ omnino formæ illi tribuebantur commilte. Philochorus
 in libro de sacrificiis, Mineræ consilio edoctum Oedipum inquit societate
 rapinæ simulata se ad Sphingem contulisse; atque nouis semper sociis Oedi-
 po se addentibus, denique illam cum magna suorum manu oppressisse. Eius
 Sphingis corpus cū delatum fuisset Thebas alino impositum, Oedipus Rex
 à Thebanis declaratur, vt pote vir callidus & prudens ac bellicosus, qui que
 pollet pro sua prudentia ciuitatem ab hostium iniuriis, si opus esset, defen-
 dere. Tum matrem nescius uxorem duxit. Atque tot sunt ea quæ de Sphing-
 ge tradita sunt ab antiquis. Ego non solum historicas narrationes sub hac
 fabula contineri crediderim; nam id quidem ridiculum esset simplices res
 gestas ita occultare, ne à quouis perciperentur, semperque aliquo indigeret
 Oedipode. Sed istud liebat, vt dictum est sæpius, quia fabulosæ narrationes
 vel ab iis cum suauitate imbibuntur, qui à nudis præceptis recte viuendi au-
 diendis abhorrent. Nam perceptis prius fabulis non minore cum voluptate
 fortasse explicationes admittebantur, quam perceptæ fuerunt ipse fabu-
 læ. Quod si quis meam sententiam requirat, ego censeo nullas fuisse alias
 vias iuuentuti faciliores ad philosophiam instituendæ, quam vt fabulas dili-
 genter prius perciperent, deinde vt præcepta philosophicæ sub his occulta-
 ta, aperirentur. Atque per Sphingis fabulam id significatum fuisse ab anti-
 quis sapientibus crediderim, suam fortunam æquo animo cuique esse feren-
 dam: quam tamen vel si quis ægerime ferat, omnino ferre necesse sit. Nam
 quid significant alæ? an non fortunæ inconstantiã? aut cur vngues in præ-
 dam flexi illi tribuuntur? non ne quod vndecunque libuerit omnia potest
 auferre? cur humana est facies? quia humanum est subici calamitatibus &
 vicissitudinibus fortunæ. Leonina pars forti animo esse ferenda aduersa si-
 gnicat, quæ vel vi omnino sunt perferenda: si quis enim miseras pruden-
 ter sustinere nequiverit, aut nisi se sapienter inter aduersa collodierit, ille
 ab ipsa Sphinge crudelissime torquetur, & laniatur. Atque vt summatim
 dicam, nos monere per hanc fabulam sapientes voluerunt aut prudentia &

Mineræ

Mythologia

Mineruz consilio fortunæ iniquitatem esse superandam; aut si minus illud fecerimus, nos ab illa superari oportere. Nam quid agitur in superiore ænigmate? an non de humana imbecillitate, cum nihil nascatur homine debilius aut calamitosius? atque de Sphinge satis, nunc de Nemese dicamus.

De Nemese, Cap. XIX.

- 10** **V**T autem non solum in aduersis prudentia opus esse, sed etiam in felicibus successibus animi moderatione demonstrarent antiqui, Nemese, Noctis & Oceani filiam ut ait Paulin. Achæcis introduxerunt. Memoriz prodidit Apollodorus libro tertio Bibliothecæ Iouem aliquando Nemese desiderio exarsisse, quæ, cum eius concubitum vitaret, se in anserem dicitur mutasse: Iupiter vero in cygnum versus sic illam compressit, quæ cū ouum postea peperisset, illud opillioni obvio dedit ut Lædæ seruandum deferret. Id cum in arca seruauisset Læda, dicitur Helena ex illo fuisse nata, quam Læda tanquam ex se genitam educauit; quæ cum adoleuisset, omnesq; reliquas mulieres forma corporis & oris elegantia antecelleret, hos procos & petitores habuit, vbi ad nubilem ætatem peruenisset; Antilochum, Agapenorem, Amphilochos duos alterum Amphiarai, alterum Cteaci filium. Aiacem Oilei, Ascalaphum, alterum Aiacem Telamonis. Diomedem, Eurypyllum, Elephenorem, Eumelum, Menelaum, Megetem, Mnestheum, Ialmenū, Leonteum, Machaonem, Polyxenum, Penoleum, Podalirium, Philoctetem, Protefilaum, Patroclum, Sibelenum, Vlysem, Thaprium, Schedium, Polypatem, Teucrum. Inter quos ne nasceretur dissensio ob Helenam, si vni horum cōiugi addiceretur, omnes iurare iussi sunt se illum defensurum ab iniuriis ceterorum cuiuscunq; illa obuenisset; propter quam etiā raptam exortum est bellum Troianum. Fuit igitur Nemese Noctis filia Adrastea etiam vocata, sed non ab Adrastea nutrice Iouis dicta, neque ab Adrasto illo profligato qui solus omni exercitu in bello Thebano amisso, eusterit: pro qua victoria Thebani Nemeseos Adrasteæ sacellum erexerunt. Neq; ab Adrasto antiquo illo Rege, qui primus eius templum condidit, ut ait Antimachus poeta in his versibus;

*Ἦν δὲ καὶ ἡ Νέμεσις ἰσχυρὰ θεὸς, ἣ τὰς ἀνθρώπων
καρὰς ποιεῖ καὶ ἡδονήν, βουλήν δὲ αἰετῶν ἀφ' ἧς
ἀφ' ἧς καὶ τὰ μὲν ἀνθρώπων ἴσο ἀνέστη.*

Ἦν καὶ ἡ Νέμεσις, καὶ ἀφ' ἧς καὶ καλῆται.

Est Dea, quam Nemese dicunt; Dea magna, potensq;

Quæ bona coelestium concessu cuncta Deorum

Possidet, huic primus sacratam condidit aram

Fluminis Aesapi gelidas Adrastus ad vndas.

- 40** Quam etiam opinionē habuit Callisthenes, sed multo melius *ἀπὸ τῆς ἀφ' ἧς*, huc a fuga dicitur, cum litera priuante & impediēte illam astringem, cum nemo malus vindictam Dei possit effugere. Hæc Deam alatam sicuti Victoriæ & Cupidinem slexerunt, cuius Phidiaca statua fuit apud Athenienses, ut ait Sceptus Demetrius, cuius in capite erat corona in ceruos incisa, cum victoriæ sigillis, quæ leua fraxinum gestabat, ac dextra phialam cū Aethiopicis clypeis. Atque tot breuiter dicta sint de Nemese. Nunc quid per hæc significant antiqui explicemus. Cū vellent demonstrare sapientes nihil vel
- optimo